

Пронюк Ю. Н.

Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКИХ ПІДХОДІВ У СФЕРІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ БІЗНЕС-КОМПАНІЙ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Досліджено, що в останнє десятиліття спостерігається підвищений інтерес світової спільноти до проблем соціальної та економічної нерівності між країнами державами та окремими верствами населення. Для ефективної реалізації низки цілей важливо шукати нові шляхи вирішення глобальних завдань на рівні регіонів, міст та компаній, а соціально-економічний розвиток останніми роками власне і пов'язаний з поняттям «цифровізація». В епоху індустріалізації цифровізація помилково розглядалася як окремий процес з автоматизації компанії, який пов'язують виключно зі зростанням продуктивності праці та модернізацією виробництва.

З'ясовано, що сучасний підхід передбачає комплексне дослідження будь-якого процесу та явища, тому важливо проводити теоретичне та практичне обґрунтування впливу цифровізації на покращення економічних показників компанії, розвиток відносин із зацікавленими сторонами, а інструментарій для оцінки впливу цифровізації стає дедалі більше актуальним. Ефективний розвиток компанії відбувається як на глобальному, світовому рівні, так і в рамках окремої держави, підприємства та навіть відділу в компанії, а основною проблемою з погляду дослідження явища цифровізації є відсутність розробленої стратегії розвитку.

Вивчено, що спроби переходу до цифрового урядування є актуальним трендом для держави та бізнесу, однак її становлення за будь-яким заздалегідь визначеним алгоритмом неможливе. У всьому світі економісти, бізнесмени та ІТ фахівці створюють нові технології та моделі переходу до цифрової економіки, а основою розвитку цифрової економіки виступають сучасні цифрові технології, які використовують різну інформацію, зокрема персональну громадян.

Сьогодні можливе виробництво нових видів товарів та послуг, створення нових підприємств, робочих місць та професій, оскільки цифрова економіка – це господарська діяльність, у якій ключовим фактором виробництва є дані у цифровому вигляді, що у порівнянні з традиційними формами господарювання дозволяють суттєво підвищити ефективність різних видів виробництва, технологій, обладнання, зберігання, продажу, доставки товарів та послуг. Стабілізація соціально-економічного становища без урахування цифрової трансформації залишить компанії далеко позаду як зі сторони конкурентоспроможності, і зі сторони ефективності виробництва.

Обґрунтовано, що цифрову трансформацію прийнято розглядати як один із результатів цифровізації, але не будь-яка цифровізація діяльності призводить до цифрової трансформації, якщо отримано ефект понад 80%, інші результати прийнято відносити до звичайної цифровізації. Отже, на сучасному етапі цифровізація трактується як інструмент трансформації бізнесу, перетворення рутинних процесів на автоматизовані для того, щоб з'явилася можливість переорієнтації компанії на вибудовування більш гнучких бізнес-моделей.

Доведено, що на сучасному етапі соціально-економічного розвитку слідування тренду цифровізації це не мода, а необхідність діяльності фірми задля забезпечення сталого становища над ринком, при цьому саме явище є впровадженням сучасних технологій у діяльність компанії. Цифровізація повинна виступати ідеєю розвитку внаслідок здійснення переходу до цифрової економіки шляхом використання сучасних та креативних технологій у формуванні та реалізації державної соціально-економічної політики.

Ключові слова: державна політика, управлінські підходи, цифровізація, соціально-економічний розвиток, бізнес-компанії, прибуток, інвестування.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими і практичними завданнями. На сучасному етапі соціально-економічного розвитку прагнення до цифровізації обумовлюється

підвищенням ефективності та якості продукції, прагнення отримувати додаткові доходи, а також зовнішнім впливом на організацію, що передбачає розвиток ринку, підвищення конкуренції [16].

Сучасні компанії, особливо великі, піддаються публічному адмініструванню з боку держави, яка посилює антикорупційне законодавство, підвищує вимоги до прозорості ведення бізнесу.

Цифровізація призводить до підвищення продуктивності праці та в цілому до ефективності комунікації внутрішньо корпоративних відносин, на сьогоднішній день більшість передових у своїх галузях компаній активно впроваджують інструменти цифровізації [7]. Сьогодні удосконалюються державні програми для комунікації, навчання та розвитку, платформи для відбору підрядників, що особливо актуально при зростаючих антикорупційних вимогах та прозорості бізнесу.

Аналіз останніх досліджень, в яких започатковано розв'язання проблеми та визначення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячена стаття. Сучасними дослідниками стверджується, що цифровізація веде до значних якісних змін бізнес-процесів і служить інструментом трансформації організації на рівнях управління та контролю [12]. Перетворення окремих етапів бізнес-процесу шляхом використання цифрових технологій і більш широкого використання оцифрованих даних, характерна завершенням цифрової трансформації всіх видів діяльності та аспектів соціально-економічного життя.

Регуляторні заходи в межах державної соціально-економічної політики спрямовані на підвищення інформаційної відкритості компаній, вони створені для сприяння підвищення їхньої репутації, а також сприяють просуванню принципів розвитку в бізнесі. Акціонери та інвестори об'єктивно зацікавлені у підвищенні відкритості процесів, а також ефективності та стабільності бізнес-компаній, що зумовлено економічними інтересами багатьох сторін [11].

Формулювання мети статті, постановка завдань. Метою даної статті є дослідження перспектив формування управлінських підходів у сфері цифровізації діяльності бізнес-компаній на сучасному етапі соціально-економічного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Цифровізація уособлює створення цифрової економіки, оскільки на даній стадії відбувається якісне покращення компанії як з боку виробничих процесів та управління, так і з боку відкритості та прозорості. При впровадженні цифровізації важливо звертати увагу на ефективне використання сировини та ресурсів, створення оптимальної структури управління та високий рівень корпоративної соціальної відповідальності [14]. Компанія повинна

не тільки прагнути мінімізувати витрати та максимізувати прибуток, а й дбати про працівників та суспільство.

Сьогодні цифровізація є інструментом здійснення цифрової трансформації, вона передбачає впровадження IT-розробок, цифрових рішень та цифрових платформ взаємодії. Ступінь цифровізації залежить від потреб та можливостей компаній, як фінансових, так й інтелектуальних, необхідність цифровізації обумовлена зовнішніми факторами, а саме розвитком ринку, технологій, конкурентів та цілями самої організації. Підвищення відкритості дозволяє всім заінтересованим сторонам отримувати необхідну інформацію, внаслідок чого знижується можливість її фальсифікації.

Таким чином, усі ці сторони зацікавлені у розвитку цифровізації бізнес-процесів компанії, оскільки для її розвитку потрібне використання даних та їх відкритість [10]. Цифровізація передбачає трансформацію бізнесу на основі використання цифрових технологій, оптимізації бізнес-процесів та управління з метою спрощення взаємодії зі споживачами, співробітниками, постачальниками та іншими учасниками процесу.

З погляду розвитку цифровізації цікаво розглянути показники витрат на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у відсотковому відношенні до ВВП та частку населення, охопленого мобільними мережами, у розбивці за технологіями. Ці показники на макроекономічному рівні дозволяють отримати уявлення про те, чи готова держава перейти до цифрової економіки і як багато коштів держава вкладає в цей процес.

Розвинені країни завжди наголошують на створенні інноваційних технологій, що покращують як економічні показники, так і вплив компаній на суспільство [2]. Основою сталого розвитку країни є комплексний розвиток усіх сторін соціально-економічного життя, на сучасному етапі розвитку принципів соціально орієнтованого та порового ведення бізнесу в Україні мають можливість дотримуватися великі підприємства, що становлять основу економіки країни, оскільки вони володіють необхідними для цього ресурсами.

Необхідно удосконалити організаційні механізми, з яких можна оптимізувати процеси управління та використання інтелектуальних і фізичних можливостей [9]. У процесі удосконалення процесу цифровізації водночас відбувається проектування майбутніх планів підвищення кваліфікації працівників. Нинішні теоретичні та практичні бази управління бізнес-компаніями ґрунтуються з огляду на сучасні потреби в певних напрямках діяльності організації.

Бізнес-компанії можуть інвестувати у розвиток сучасних технологій, цифровізації виключно для власної вигоди навіть не замислюючись про внесок у сталий розвиток, проте позитивним «побічним» ефектом від їхнього впровадження стає покращення життя суспільства загалом [8]. Великі підприємства, які мають вихід на світовий ринок і торгують своїми цінними паперами, повинні дотримуватися принципів цифровізації бізнесу. Крім того, зазначене забезпечує прозорість їх діяльності, а значить стабільний приплив інвестицій, зростання інших соціальних та економічних вигід, тому всі провідні транснаціональні корпорації дотримуються та просувають принципи цифрового ведення бізнесу.

Найбільш часто закордонні компанії-лідери ринку приділяють увагу цифровізації виробничого процесу, робочих місць співробітників та методів їх навчання. Крім того, ці компанії впроваджують елементи цифровізації у процес комунікації із суспільством, а питання цифрового ведення бізнесу також є актуальним для підприємств малого та середнього підприємництва [4]. Дрібнішим підприємствам простіше впроваджувати принципи цифровізації через їхню гнучкість і відсутність багатоступеневої системи управління, такі компанії спочатку створюються із високим рівнем цифровізації всіх процесів.

Найбільш простим прикладом є цифровий документообіг, який вважається нормою для дрібнішого бізнесу і до якого протягом останніх років поступово йдуть великі компанії [18]. Такий крок здатний не тільки спростити процес обміну інформацією між співробітниками та підрозділами, робить його прозорішим. Підтримка держави також є вкрай важливою у питаннях розвитку концепції відповідального, прозорого ведення бізнесу, на державному рівні має скластися сприятливе середовище для розвитку компаній у цьому напрямку. Національні компанії вже усвідомили актуальність питання, особливо при виході на зовнішній ринок, і самостійно намагаються будувати стійкий бізнес, приділяючи належну увагу кожному напрямку розвитку.

Менеджмент бізнес-компанії намагається мінімізувати наслідки таких станів, намагається з'ясувати у чому причинно-наслідковий зв'язок, і що спричинило подібні проблеми у колективі [6]. Організації, у яких поширена попереджувальна стратегія мають ресурси з метою впливу та можуть прогнозувати на короткостроковій перспективі наслідки тих або інших дій. Політика цифровізації повинна включати короткострокові та серед-

ньострокові передбачення потреби співробітників, як якісні, так і кількісні та формулюють завдання щодо розвитку персоналу національних компаній.

Інакше кажучи, нині компаніям, які прагнуть виходу на світовий ринок, необхідно дотримуватися цифрових принципів ведення бізнесу, у яких першому плані виходить не тільки отримання прибутку, а й задоволення суспільних інтересів. Методика публічності передбачає проведення комплексного аналізу публічних звітів, корпоративних сайтів найбільших компаній за аспектами, що включають набори показників у сфері корпоративної соціальної відповідальності, прозорості у закупівлях, протидії корупції, взаємодії з партнерами.

Сьогодні доводить важливість комплексного підходу до визначення цифровізації у бізнес-сфері, тобто розгляд діяльності підприємств з погляду на економіку і суспільство [1]. В цілому цифровізація є складним феноменом, який не можна обмежувати рамками економічного розвитку, причому на всіх рівнях просування: глобальному, рівні окремої держави або компанії. Проблема цифровізації бізнесу передбачає об'єднання зусиль всіх країн задля досягнення спільних соціально-економічних цілей заради отримання суспільних благ та забезпечення економічного зростання.

На рівні бізнес-компанії в сучасній економічній та геополітичній ситуації для успішного довгострокового розвитку необхідно брати до уваги як зовнішні, так і внутрішні фактори, взаємодіяти із зацікавленими сторонами в економічних та соціальних питаннях [17]. З цією метою використовують інтеграцію нових технологій та підвищення рівня комфорту роботи, підбір максимально наближених для співробітника позицій для того, щоб уникнути ситуації, коли він почуватиметься непотрібним або малоефективним та надання додаткових пільг та гарантій, покращення внутрішнього клімату.

Держави, в яких система управління інвестує у передові технології в контексті сприятливого ділового середовища, наявності кваліфікованої робочої сили та розвиненої культури інновацій, можуть отримати «цифрові дивіденди» у вигляді прискорення соціально-економічного зростання, створення нових робочих місць та вдосконалення якості послуг [3]. За наявності відповідного сприятливого середовища передові, технологічно грамотні компанії перетворюють операційні процеси, впроваджують нові бізнес-моделі та надають клієнтам інноваційні та персоналізовані товари та послуги.

На даний час завдання світової спільноти полягає не у створенні певного набору показників, які

допоможуть оцінити рівень цифрової трансформації, а в розробці єдиного управлінського підходу, який здатний динамічно змінюватися залежно від наявної на певний момент часу інформації. Без розвитку людського капіталу неможливий розвиток цифровізації, бізнес має бути орієнтованим на впровадження передових технологій, а органи державної влади підтримувати зростання підприємницької діяльності для створення підрозділів, що забезпечують інформаційну безпеку [15]. Сьогодні на всіх рівнях відзначається потреба у вдосконаленні інструментів вимірювання впливу цифрової економіки на бізнес, суспільство та державу загалом.

Формулювання висновків і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Проникнення цифровізації у всі сфери соціально-економічного життя вимагає оцінки ефекту, що надається з тим, щоб з'явилася можливість ефективно управляти в інтересах бізнесу та суспільства. Основною тенденцією розвитку цифровізації є ефективність комплексної державної політики,

чітке керівництво та стратегія, недосконала нормативна правова база, недостатній інституційний та людський потенціал призводять до відсутності ефектів впливу цифрових інновацій [5]. У такій економіці інвестиції не сприяють прискоренню зростання добробуту, продуктивності чи скорочення нерівності в економічному та соціальному розвитку.

Завдання органів державної влади полягає в тому, щоб постійно реагувати на темпи змін, що прискорюються, і ефективно взаємодіяти з приватним сектором, створюючи умови для впровадження та розвитку передових технологій. Існує необхідність переглядати нормативно-правові акти, які перешкоджають проникненню цифрових технологій, веденню транскордонного бізнесу, нових бізнес-моделей та послуг [13]. Держава має створювати умови, в яких не буде нормативних та податкових бар'єрів для розвитку цифровізації, а наявність «здорової» конкуренції над ринком цифрових технологій є основоположним стимулом у сучасному соціально-економічному розвитку.

Список літератури:

1. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації: нова світова політична економія / пер. з нім. та наук. ред. О. Юдін. Київ : Ніка-Центр, 2011. 407 с.
2. Вавринчук М. П. Етнополітична безпека в системі національної безпеки України на етапі сучасного державотворення : монографія. Київ : Правова єдність, 2009. 288 с.
3. Демидко Д. Л. Соціально-гуманітарна політика держави в контексті трансформації усвідомлення моделі державності сучасним суспільством. *Сучасна українська держава: вектори розвитку та шляхи мобілізації ресурсів* : матеріали IV всеукр. наук.-практ. конф. (Одеса, 12 квітня 2019 р.). Одеса, 2019. С. 111–114.
4. Кулаженко А. И. Социально-стрессовые расстройства и проблемы социально-психологической адаптации индивида в социуме. *Наук. праці Чорномор. держ. ун-та ім. Петра Могили. Сер. : Соціологія*. 2012. Вип. 184(172). С. 111–115.
5. Мавлетова А. М. Социологические опросы в сети Интернет: возможности построения типологии. *Социология: методология, методы, математ. моделирование*. 2010. № 31. С. 115–134.
6. Підсумки карантину: IT-фахівці розповіли про основні правила кібербезпеки, до яких привчила пандемія. *Уніан. Інформаційне агентство* : офіц. веб-сайт. URL: <https://www.unian.ua/science/pidsumki-karantinu-it-fahivci-rozpovili-proosnovni-pravila-kiberbezpeki-do-yakih-privchila-pandemiya-novini-11064098.html> (дата звернення: 18.05.2022).
7. Про підготовку закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах адаптивного карантину. URL: <https://osvita.ua/legislation/other/75378> (дата звернення: 29.04.2022).
8. Пушкар М. Г. Здоров'я населення та функціонування трудових ресурсів. *Сталий розвиток економіки*. 2013. № 3. С. 170–173.
9. Савчин М. В. Психічне та особистісне здоров'я громадян як чинник національної безпеки. *Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. Сер. Психологічна*. 2012. № 2. С. 142–150.
10. Ситник Т. І. Державна соціально-економічна політика щодо стабілізації роботи підприємств у період кризи в умовах інформаційної невизначеності. *Формування дієвих механізмів державного управління з забезпечення державної безпеки* : матеріали круглого столу. Харків : НУЦЗУ. 2021. С. 264.
11. Тривожний діагноз: комунікаційна криза в українських соцмережах під час карантину. URL: <https://ukrcontent.com/reports/trivozhnij-diagnoz-komunikacijna-kriza-vukrainskih-socmerezah-pid-chas-karantinu.html> (дата звернення: 09.05.2022).
12. Худоба О. В. Відповідальна територіальна громада як повноважний суб'єкт сталого розвитку. *Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. Спецвипуск*. 2020. URL: <http://zbirnyk-nadu.academy.gov.ua/article/view/211716> (дата звернення: 10.06.2022).
13. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан дотримання прав і свобод людини і громадянина. Київ, 2014. 552 с. URL: http://www.ombudsman.gov.ua/files/Dopovidid/dopovid_2014b.pdf (дата звернення: 12.04.2022).

14. Як карантин вплинув на економіку України. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3154276-ak-karantin-vplivuv-na-ekonomiku-ukraini.html> (дата звернення: 12.05.2022).
15. ANSI/SHRM 09001.2012. Performance Management Standard: An American National Standard For Human Resource Management. URL: https://www.shrm.org/resourcesandtools/tools-and-samples/how-to-223guides/documents/12794%20performance%20mngmt%20standard_interior_viewonlyfnl_rvds10-4-13.pdf (дата звернення: 16.02.2022).
16. Costache G., Marinas C., Igrat R. et. al. Internship in the HR department – organizational and individual perspectives. Proceedings of the 9th International management conference. *Management and innovation for competitive advantage*. Book Series : International management conference, 2015. P. 359–370.
17. Rowley C., Nankervis A., M.Salleh N. Conclusion: the human resource management-organisational effectiveness link: overview and the role of HR practitioners. *Asia pacific human resource management and organisational effectiveness: impacts on practice*. Book Series : Elsevier Asian Studies Series. 2016. P. 231–241.
18. Sparrow P., Shipto, H., Budhwar P., Brown A. Human resource management, innovation and performance. *Strategic HRM, innovation and HR delivery for human resource management, innovation and performance*. 2016. P. 15–31.

Proniuk Yu. N. PROSPECTS FOR THE FORMATION OF MANAGEMENT APPROACHES IN THE FIELD OF DIGITALIZATION OF BUSINESS COMPANIES AT THE PRESENT STAGE OF SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT

It has been studied that in the last decade there has been an increased interest of the world community in the problems of social and economic inequality between countries, states and certain segments of the population. To effectively implement a number of goals, it is important to look for new ways to solve global problems at the level of regions, cities and companies. Socio-economic development in recent years is actually associated with the concept of “digitalization”. Many authors mistakenly consider digitalization as a separate process of automation of the company, which is associated solely with the growth of productivity and modernization of production.

However, the modern approach involves a comprehensive study of any process and phenomenon, so it is important to provide theoretical and practical justification of the impact of digitalization on improving economic performance, development of relations with stakeholders, and tools for assessing the impact of digitalization is becoming increasingly relevant. The effective development of the company takes place both globally and locally, and within an individual state, enterprise and even a department in the company, and the main problem in terms of studying the phenomenon of digitalization is the lack of a developed methodological framework.

Attempts to transition to digital governance are a current trend for the state and business, but its formation by any predetermined algorithm is impossible. All over the world, economists, businessmen and IT professionals are creating new technologies and models for the transition to the digital economy, and the basis for the development of the digital economy is digital technologies that use a variety of information, including personal.

Today it is possible to produce new types of goods and services, create new enterprises, jobs and professions, as the digital economy is an economic activity in which the key factor of production is digital data, which in comparison with traditional forms of management can significantly increase the efficiency of different types. production, technology, equipment, storage, sales, delivery of goods and services. Stabilization of the socio-economic situation without taking into account the digital transformation will leave the company far behind both in terms of competitiveness and in terms of production efficiency.

Digital transformation is considered as one of the results of digitization, not every digitization of activities leads to digital transformation, if the effect is more than 80%, other results are considered to be ordinary digitization. Digitalization is interpreted as a business transformation tool, transforming routine processes into automated ones in order to make it possible to reorient the company towards more flexible business models. Therefore, following the trend of digitalization is not a fashion but the necessity of the company's activity to ensure its old status over the market, whereby the phenomenon itself is the implementation of modern technologies into the company's activity. Digitization is the idea of development as a result of the transition to a digital economy through the use of specific technologies and winnings.

Key words: government policy, management approaches, digitalization, social and economic development, business companies, profits, investment.